

Oppdragsgiver: **Skagerak Kraft AS**
Oppdragsnr.: **5195563** Dokumentnr.:

Til: Skagerak Kraft AS
Fra: Norconsult Norge AS
Dato 2025-03-24

► Dam Kovvatn - beskrivelse naturmangfold

Innledning

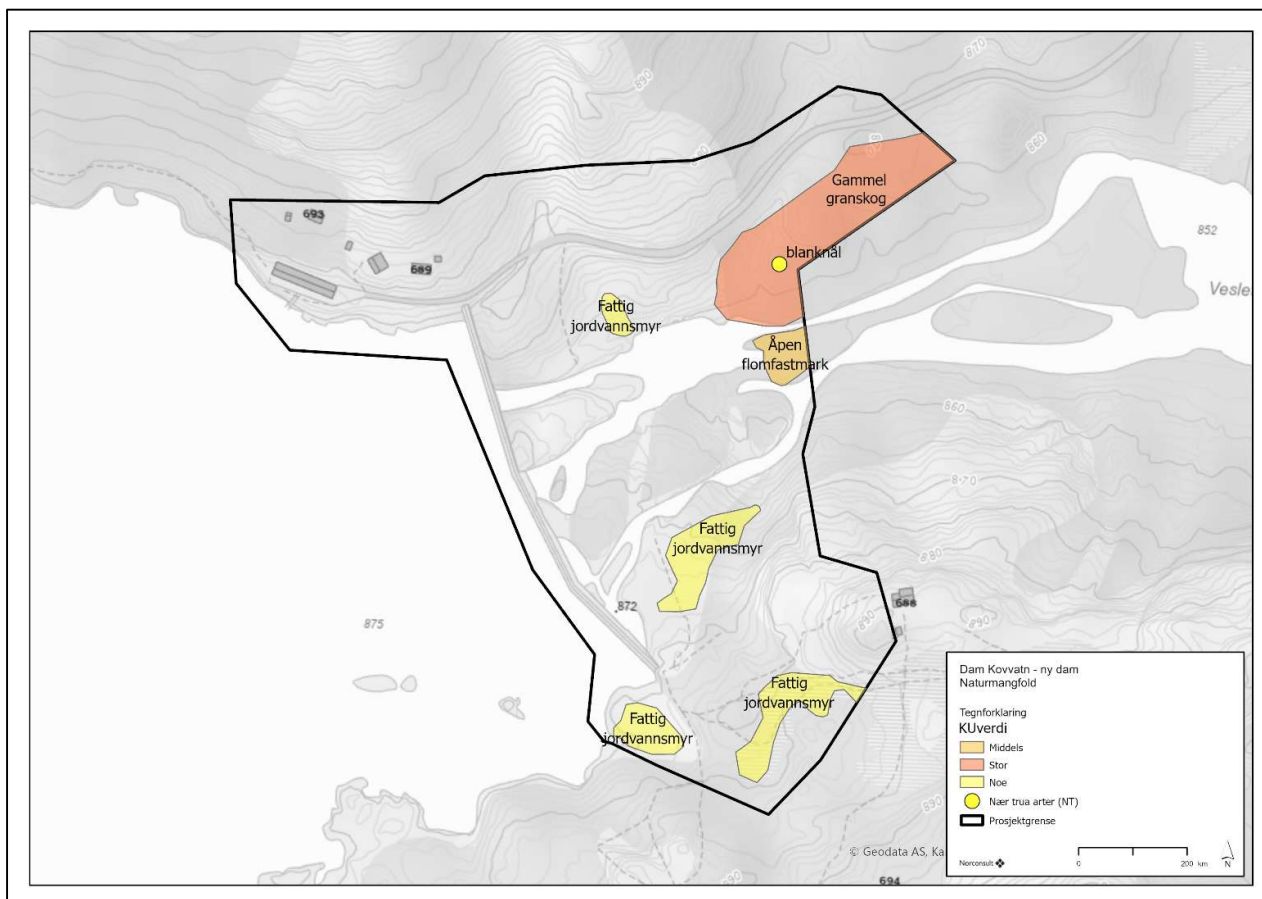
I forbindelse med utbedring av damanlegget ved Kovvatn har Norconsult gjort en kartlegging og oppsummering av verdier for fagtema naturmangfold i forbindelse med detaljplan for miljø- og landskap. Tiltaksområdet ble kartlagt i felt for naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, samt rødlistede og fremmede arter. Kartleggingen ble utført av Norconsult v. økolog den 22. oktober 2024. Kartleggingsforholdene var akseptable til tross for at det var sent i vekstsesongen. Eksisterende data i Naturbase [1] og Artsdatabanken [2] er hentet inn. Vurdering av kvalitet og verdi for naturtyper er gjort etter Miljødirektoratets instruks for kartlegging [3] og håndbok for konsekvensutredning [4].

Beskrivelse av naturmangfold

Berggrunnen i planområdet er stort sett fattig, og ligger i nordboreal vegetasjonssone og svakt oseanisk seksjon. Området er del av de gamle seterlandskapene i fjellområdene på Østlandet som ble brukt til utmarksbeite og seterdrift, men vegetasjonsutformingen i området har ikke lenger et semi-naturlig preg i dag. Fremvekst av spredt gran- og bjørkeskog vitner om opphør av drift for svært lang tid tilbake. Deler av granskogen utgjør naturtyper med gammelskog (sentral økosystemfunksjon) med god kontinuitet i dødvedelementer.

Nedstrøms damanlegget er elveløpet sterkt preget av reguleringen med fremvekst av bjørk og vier. Terrengutformingen rett nedstrøms dammen er bratt, før elveløpet flater ut og utgjør naturtypen åpen flomfastmark (NT – nær truet). Sørsiden av dammen innehar vegetasjonsutforming med fattig jordvannsmyr i mosaikk med berg og bjørkeskog. Det er også fattig jordvannsmyr i et lite område på nordsiden av dammen.

Verdikart

Figur 1. Kart over kartlagte naturtyper og rødlistede arter, samt flekker med jordvannsmyr i tiltaksområdet ved Kovvatn.

Naturtyper

Det ble registrert to lokaliteter med naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks i tiltaksområdet (**Error! Reference source not found.**)

Skogen nedstrøms damanlegget på nordsiden av elveløpet består av granskog med flere biologisk gamle trær og stedvis grove stokker med liggende død ved. På en kolle ble den rødlistede lavarten blanknål (NT) funnet på en stående død furu. Skogstrukturen med gamle trær og kontinuitet i død ved utgjør naturtypen gammel granskog med gamle trær. Naturtypen har status sentral økosystemfunksjon og lokaliteten får moderat kvalitet. Samlet får området **stor verdi** etter Miljødirektoratets håndbok for konsekvensutredning [4].

Figur 2. Begge bildene er fra naturtypelokaliteten med gammel granskog.

Der terrenget flater ut i elveløpet nedstrøms damanlegget ble det registrert en lokalitet med naturtypen åpen flomfastmark. Åpen flomfastmark er betinget av perioder med flom som gjør at høyere vegetasjon ikke etableres eller klarer opprettholde stabile bestander over tid. Vegetasjonen i området består av ulike vierarter typisk for flommarker i fjellnære områder. Flommarka er naturlig nok sterkt påvirket av vassdragsreguleringen, og får følgelig lav lokalitetskvalitet. Naturtypen er rødlistet som nær truet på Norsk rødliste for naturtyper fra 2018 [5]. Samlet får området **middels verdi** etter Miljødirektoratets håndbok for konsekvensutredning [4].

Figur 3. Bildet fra lokaliteten med åpen flomfastmark nedstrøms damanlegget.

Artsforekomster

Av rødlistede arter ble det gjort funn av lav-arten blanknål (NT) på en stående død furu (gadd) i naturtypelokaliteten med gammel granskog. Blanknål er knyttet til naturskog med stående død furu som har stått lenge, slik at veden er tørket ut og hardnet.

I Artskart ligger det inne én registrering av fugl observert fra damanlegget. Av rødlistede arter er det observert grønnfink (sårbar-VU), granmeis (sårbar-VU) og storskarv (nær truet-NT). Artene er relativt vanlige på Østlandet og benytter gjerne store områder. Registreringen har svært vid koordinatpresisjon og det er

ikke avmerket økologiske funksjonsområder for artene i tiltaksområdet. Det er ingen egenskaper ved tiltaksområdet som tilsier at det skal ha noen spesiell verdi for de registrerte fugleartene.

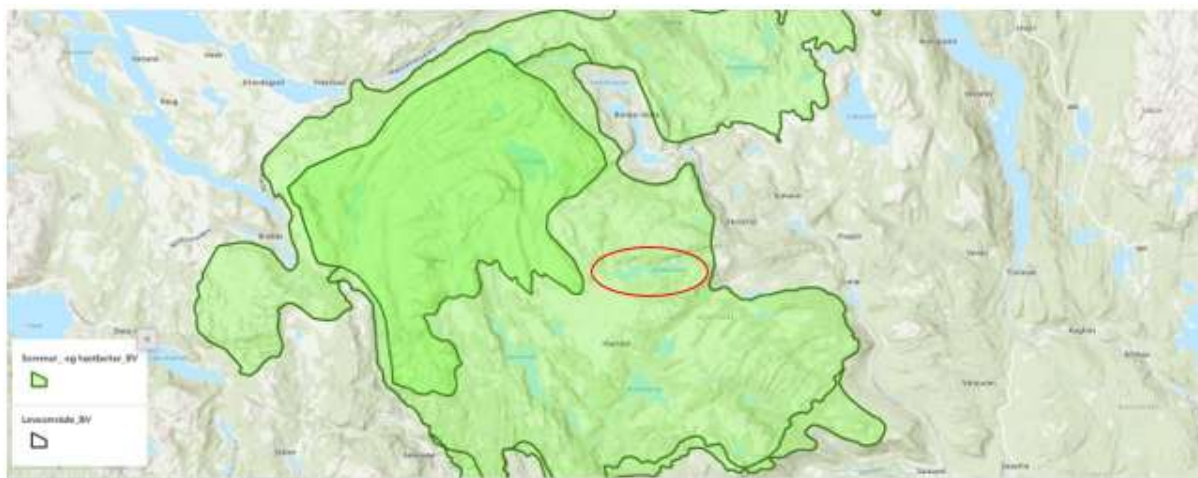
Tiltaksområdet ligger innenfor leveområde for villrein, rødlistet som nær truet og utpekt som norsk ansvarsart. Villrein er beskrevet under landskapsøkologiske verdier.

Økologiske funksjonsområder

Kantvegetasjon langs vassdrag har en viktig funksjon som spredningskorridor og ferdselsåre for fugl og vilt. Kantvegetasjon er også en viktig del av elveøkosystemet og innehar en rekke funksjoner i tilknytning til vassdraget. Sammenhengende og variert kantvegetasjon er særlig viktig for å opprettholde trekk-korridorer langs elva. I høyereliggende fjellområder inngår gjerne fjellarter i kantvegetasjonen med buskvoksende vierarter og bjørk. Elveløpet nedstrøms tiltaksområdet renner i et ellers lite berørt område med bar- og fjellbjørkeskog, slik at kantvegetasjonen stort sett inngår i omkringliggende skog og fremstår som intakt. Rett nedstrøms dagens dam er kantvegetasjonen preget av tidligere inngrep.

Landskapsøkologiske verdier

Planområdet ligger innenfor Brattfjell-Vindeggen villreinområde sørøst for Møsvatn. Villreinområdet er en utløper fra Hardangervidda villreinområde. Områdeavgrensningen i Naturbase har funksjon som leveområde for villreinbestanden hele året. Norsk villreinsenter har gjennomført en kvalitetsnorm og kartlegging av Brattfjell-Vindeggen med en mer detaljert bruk av området for villrein [6]. Innenfor leveområdet er det kartlagt ulike funksjonsområder, og området rundt Kovvatnet inngår i delområdet med funksjon som vår- og høstbeite for reinen. Området har en relativt stor utstrekning og omfatter kjerneområde for beite. Det er mindre trolig at villreinen bruker områdene rett ved damanlegget hvor det er infrastruktur i dag, men man kan gå ut ifra at de benytter områder rundt i større grad. Det vurderes at anleggsperioden kan kreve visse hensyn. Arealinngrepet i seg selv er ikke av betydning for områdets funksjon for villrein totalt sett, utover dagens situasjon.

Figur 4. Kart som viser utstrekning på beiteområder for villrein. Kovvatnet ligger i et stort kjerneområde for sommer- og høstbeite. Kovvatn er markert med rød sirkel. Kilde: villrein.no

Økosystemtjenester

Det forekommer områder med myr i planområdet. Myrene er fattige jordvannsmyrer (minerotrofe), og utgjør ikke naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks. Myrene innehar økosystemtjenester i form av vannopptak og binding av CO₂ og omtales følgelig i notatet.

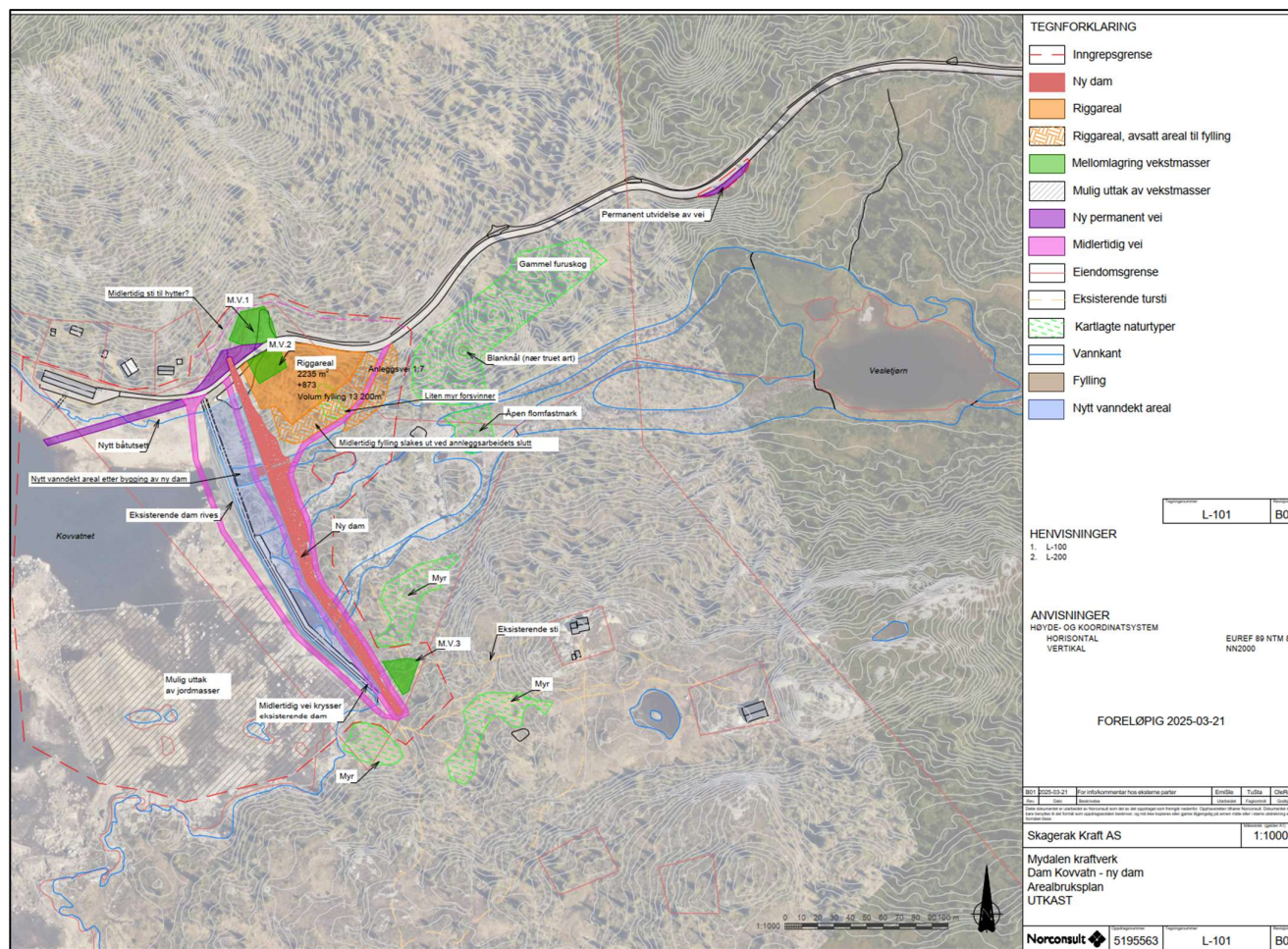
Figur 5. Myrpartier med fattig jordvannsmyr på sørsiden av dammen.

Notat

Oppdragsgiver: **Skagerak Kraft AS**
Oppdragsnr.: **5195563** Dokumentnr.:

Virkninger av tiltaket

Figur 6. Arealbruksplan som viser planlagte tiltak.

x:\nor\oppdrag\bergen\519\55\5195563\5 arbeidsdokumenter\54 dml\naturmangfold\dam kovvatn-beskrivelse naturmangfold_b01.docx

Oppdragsgiver: **Skagerak Kraft AS**

Oppdragsnr.: **5195563** Dokumentnr.:

Dam og midlertidig vei

Ny dam er planlagt nedstrøms eksisterende dam og er vist i rødt i Figur 6. Midlertidig vei er planlagt på oversiden av dagens dam og nedstrøms ny dam. Midlertidig vei er vist med lys rosa farge på Figur 6. Dammen og midlertidig vei berører noe kantvegetasjon langs elveløpet rett nedstrøms dagens dam. Kantsonen i området er preget av tidligere inngrep slik at tiltaket berører en mindre viktig del av kantvegetasjonen her.

Riggareal

Planlagt riggareal er vist med oransje farge i Figur 6. Areal som er avsatt til fylling ned mot elvekanten berører et mindre område med jordvannsmyr, samt kantvegetasjon i dette området. Riggarealet medfører tap av jordvannsmyra i området og følgelig reduksjon av økosystemtjenester som opptak av klimagasser og lagring av vann, men omfanget er av liten grad da myra er grunn og av begrenset størrelse. Det er planlagt for revegetering av fyllingen slik at vegetasjonen kan reetableres over tid, men området vil ikke kunne gå tilbake til myr.

Skadereduserende tiltak

Unngå

Plassering av tiltakene og arealbruken er fastsatt og det er vanskelig å unngå inngrepene slik de er beskrevet i kapittelet over. Underveis i prosjektet er det sett på muligheter for mindre justeringer for å unngå inngrep i myr og kantvegetasjon. Videre bør arbeidene og forberedende hogst utføres skånsomt for å unngå at mer skog og kantvegetasjon enn hva som er strengt tatt nødvendig å fjerne, går tapt.

Avbøte

For å minimere negativ påvirkning på villrein bør arbeidene utføres i barmarksesongen. Det er også viktig å unngå negative forstyrrelser av dyrene i størst mulig grad. Helt konkret handler dette om at støyende arbeider, som sprenging og helikopterflyging, kan skremme villrein som oppholder seg i nærområdet. Området rundt Kovvatn inngår i høst- og sommerbeite, slik at det er mer sannsynlig at villrein kan oppholde seg her. I denne perioden er imidlertid også reinen mer robust mot forstyrrelser. I vinterperioden lever reinen allerede på et eksistensminimum, med små marginer i energiforbruk slik at små forstyrrelser får forholdsmessig større konsekvenser enn i barmarksesongen. .

I anleggsperioden anbefales det å stanse arbeidene dersom villrein blir sett i området, til villreinen har beveget seg videre ut av området. Det bør holdes løpende kontakt med de som vet hvor reinen oppholder seg i anleggsperioden.

Restaurere

Der det er planlagt for midlertidige inngrep, slik som mellomlagring av masser og vei, bør de berørte områdene revegeteres med stedegne toppmasser og vegetasjon ved istandsetting. Dette gjelder også for inngrep i kantsonen. Stedegne arter forventes å komme raskt tilbake dersom toppmasser som innehar frøbank og rot-deler blir mellomlagret riktig og tilbakeført ved istandsetting.

Kompensasjon

Slik tiltaket er planlagt ser det ikke ut til at påvirkning på naturmangfold er av et slikt omfang at økologisk kompensasjon er aktuelt.

Vurdering av forholdet til naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Tiltaksområdet er kartlagt i felt for naturtyper etter Miljødirektoratets instruks i oktober 2024. Kartleggingsforholdene var akseptable til tross for at kartlegging ble gjennomført sent i sesongen. Naturtyper som var forventet å finne kunne identifiseres ved bruk av andre naturstrukturer og karplanter var gjenkjennbare. Det vurderes derfor at kunnskapsgrunnlaget er tilfredsstillende undersøkt, og at arbeidet som er utført står i et rimelig forhold til omfanget av tiltaket etter §8.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Føre-var-prinsippet er vurdert opp mot tiltaket. Da kunnskapsgrunnlaget regnes som godt, vurderes konsekvensene av tiltaket for naturmangfoldet som kjent, og føre-var-prinsippet tillegges følgelig noe mindre vekt ved vurdering av påvirkning på naturmangfoldet i området. Føre var-prinsippet er imidlertid lagt til grunn for vurdering av tiltakets påvirkning på villrein i anleggsperioden.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Tiltaket medfører ikke inngrep i naturtyper, men et lite område med fattig jordvannsmyr forventes å gå tapt. Fattig jordvannsmyr omfatter ofte store arealer i fjellnære områder, og utgjør viktige økosystemtjenester med vannopptak og lagring av klimagasser. Jordvannsmyra i området var av liten størrelse og er trolig grunn, slik at økosystemtjenestene er av begrenset omfang. Øvrige identifiserte områder med jordvannsmyr i området blir ikke berørt. Tiltaket medfører også noe tap av kantvegetasjon, men den økologiske funksjonen kantvegetasjonen har i vassdraget forventes ikke å bli påvirket i nevneverdig grad da inngrepene er av begrenset utstrekning og i et område der kantvegetasjonen er påvirket av tidligere inngrep. Så lenge inngrepene og anleggsarbeidene knyttet til tiltaket plasseres mest mulig konsentrert og det tas hensyn i anleggsperioden, forventes det heller ikke å gå utover leveområdet for villrein i særlig grad.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

For å unngå unødige skader på naturmangfoldet forutsettes det at tiltakshaver etterfølger prinsippene i naturmangfoldloven §§ 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det forutsettes at miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder benyttes både i anleggsfase og i videre teknisk planlegging av tiltaket.

Referanser

- [1] Miljødirektoratet, «Naturbase - database for elektronisk naturinformasjon,» [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/>.
- [2] Artsdatabanken, «Artskart,» [Internett]. Available: <https://artskart.artsdatabanken.no>.
- [3] Miljødirektoratet, «Kartleggingsinstruks - kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2,» 2024.
- [4] Miljødirektoratet, «Konsekvensutredning for klima og miljø veileder M-1941,» 2023. [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>.
- [5] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for naturtyper,» 2018. [Internett]. Available: <https://www.artsdatabanken.no/rodlisefornaturtyper>.
- [6] Stiftelsen Norsk villreinsenter, «Brattfjell-Vindeggen,» villrein.no, 2020. [Internett]. Available: <https://villrein.no/kvalitetsnorm/delnormtrebrattefjell-vindeggen/>. [Funnet 2025].

J01	2025-03-24	For bruk	VilMre	VeLind	OleRoe
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.